

ГЕОРГИ МАРКОВ
ПРОПУСНАТО В
РАЗМИШЛЕНИЯТА ЗА
ПОДЛОСТТА

chitanka.info

В един от последните броеве на „Литературен фронт“ са поместени РАЗМИСЛИ ЗА ПОДЛЕЦА И ПОДЛОСТТА от Кирил Попов, които вероятно се отнасят до действителността в Народна република България, макар авторът да се е опитал да им придае универсалност. Самото публикуване на този материал в български вестник, и особено в „Литературен фронт“ изглежда твърде странно. Най-малко той е в рязък контраст с идеината атмосфера на всеобщ героизъм и всеобщо щастие, която залива страниците на честния, доблестен, високонравствения, самокритичен български печат. Не мисля, че този материал предполага добре замислен план за всеобщ разговор за подлостта, защото в такъв случай, той щеше да бъде написан по партийните традиции от някой архиподлец. У нас за тия работи винаги се следва едно правило: Най-големите прахосници отправят апели за икономии, най-сивите автори се борят срещу сивия поток, най-големите хамелеони произнасят патетични тиради за последователност, най-доказаните некадърници се заемат с най-сложните дела, най-големите връзкаджии говорят срещу връзките, най-големите развратници пледират каузата на чистата любов и т.н. Но в случая с материала на Кирил Попов, изглежда, че не е така, защото поне на мен неговото име не ни говори нищо многозначително. Пък и съдейки от тона на написаното, съм склонен да приема, че това е един от случайно промъкналите се вестникарски материали, вероятно префасониран и редактиран. Той е написан доста емоционално и най-общо казано представлява по-скоро „ЧУВСТВА“ отколкото „РАЗМИСЛИ“ за подлеца и подлостта. Човек не може да вземе сериозно декларации като тази, че подлостта била обезщетение, което природата раздавала на хората без добродетели и че била единствено средство за изява на сивата личност. С романтична пламенност Кирил Попов (предполагам млад човек) прави опит за психологическа оценка на гражданина, който е подлец, но всички понятия, с които той си служи, като „ярки и надарени хора“, „сива личност“, „дезинформация“, са лишени от тяхното конкретно съдържание и затова звучат въобще. Когато говори за субективни оценки и безпринципни указания, за лъжа и полуистина, Кирил Попов просто е пропуснал да каже какъв е критерият, с който той си служи, какви са нравствените норми въз основа на които той решава какво е подлост и какво не е. Дали измерването на подлостта става по партийния критерий или по

общочовешкия. А разликата между двета критерия е огромна. Толкова огромна, че те се отричат напълно един друг. Онова, което по общочовешкия критерии е израз на високи нравствени качества, често пъти по партийния критерий бива наричано подлост, мерзост или предателство. И в такъв случай, ако Кирил Попов мери нещата с партийните мерки, то нищо чудно подлостта, за която той говори, въобще да не е подлост, подлеците, за които е писал, да се окажат най-чистите и честни хора в страната. Но фактът, че той не е уточнил ясно критерия, ми подсказва, че неговите чувства са породени от мъчителната настойчивост на човешкия критерий. Общите фрази, декларативните определения и търсенето на корените на подлостта изключително в отделния човек, а не в обществото, издават внезапно осъзнатото благоразумие на човек, който е извикал, че ще каже много неща, а след това леко си е затворил устата.

Нека започна с това, че Кирил Попов разделя подлеците не на дребни и големи, а на дребни и ЗРЕЛИ. Не е трудно човек да се досети защо естествената дума ГОЛЯМ е заместена с доста неподходящата дума ЗРЯЛ. Явно това е направено, за да се избегне другото логично разграничение — на самата подлост, която естествено може да бъде МАЛКА или ГОЛЯМА. Като че самото бягане от думата ГОЛЯМА веднага издребнява и обез силва целия внушителен емоционален заряд, с който авторът започва. Защото истинската тема на каквите и да е сериозни размишления върху подлостта и подлеците, е темата за ГОЛЯМАТА ПОДЛОСТ. Нещо повече, ако Попов е марксист и знае теорията на отражението, ще види, че дребните подности в най-значителна степен произлизат от ГОЛЯМАТА ПОДЛОСТ.

Попов характеризира дребния подлец с думите „той е неспокоен, върти глава като уплашена птица, когато прецени, че е изгодно, става услужлив, работолепието пред началниците счита за свое основно задължение...“. Аз спокойно бих казал, че същата характеристика може да се отнесе и към големите подлеци, държавни ръководители, членове на Политбюро, важни общественици, особено що се отнася до работолепието пред техните началници. Попов абсолютно греши като казва, че подлецът нямал приятели. Точно обратното — подлецът, дребен или голям, винаги има огромен брой приятели, които в по-голяма степен или по-малка степен са подлеци като него. Вместо с несигурната връзка на приятелското човешко чувство, те са сплотени

от далече по-силната връзка на взаимния интерес и на съзнанието, че са от един дол дренки. В България съществуват дори цели организации на подлеци, чиято цел е да узаконяват, развиват и усъвършенствуват всевъзможни обществени подности. Харесва ми изразът на Попов „Колективът на подлеците“.

Въпреки известни уместни и верни забележки за подлостта, авторът на материала в „Литературен фронт“ явно не е искал, или пък не е могъл, да хвърли светлина върху обществения характер на подлостта и причините, които я пораждат. Вместо да анализира действията на съвременните български подлеци в конкретна обстановка и разкрие гнилостта на принципите, които ги подхранват, той се впуска в претенциозни, често пъти празни фрази, които ми напомнят на неадресираните критични избухвания на някои другари. Междувпрочем, струва ми се, че един от изразите на подлостта са и тези критики и обвинения без точен адрес.

Наистина, в основата на подлостта стои лъжата. Аз бих казал измамата. Но когато обвиняваме отделния гражданин в лъжа или измама, можем ли да си затваряме очите пред факта, че този гражданин живее в общество, изградено върху лъжа и измама? Можем ли да пренебрегнем категоричната истина, че господстваща идеология на това общество е именно идеологията на лъжата? Можем ли да забравим, че тя идва от философия, според която черното е черно или бяло, според това как някои изнасят в даден момент? Можем ли да отречем, че законите, които управляват живота на това общество, са точно законите на лъжата и измамата? И ако това е така, не излиза ли, че огромната маса обикновени граждани си служи с лъжата просто като със законно средство в борбата за оцеляване, и че едва ли някой има право да вини обикновените хора за това, че са принудени да изневеряват на своето традиционно чувство за чест и доблест. Попов обвинява малките хора у нас, че се държали работепно и че казвали не това, което мислят. Но той не се пита защо са такива? Кое ги кара да постъпват така? Той не си задава въпроса защо само преди 30 години тези хора и техните бащи и деди твърдо изповядваха най-високонравствените принципи на човечност и достойнство? Какво ги промени? Ако иска да направи сравнение нека прочете старата ни литература, която гъмжи от герои, и я сравни с новата, която гъмжи от мижитурки или олигофrenи? Защо например не сравни мечтателния

свят на Йовковите герои със света на доносчиците, агентите и биячите на Богомил Райнов?

Но кои са огнищата на обществената подлост, в които изгоряха моралните скрупули на цял народ? Да започна с измамата на една власт, която идва в името на свободата и справедливостта, за да наложи най-потисническото и несправедливо общество в нашата история? Това не е ли подлост? Не е ли подлост да разделиш хората на свои и чужди, да грабиш от едните и да даваш на другите? Не е ли подло да отнемеш на хората естествените човешки права, които всеки човек има по рождение, а именно правото на избор? Не е ли подло със сила да запушваш устата на хората, които не са съгласни с тебе? Не е ли подло да обявяваш за враг всеки, който не ти играе по гайдата? Не е ли подло да биеш и убиваш хора? Да издевателствуваш над тях, когато те са безпомощни? Не е ли подло да оформиш собствената привилегирована върхушка, която да обира каймака на живота? Не е ли подло да съдиш хората за кражби, когато самият ти си най-големият крадец? Да обвиняваш други в разхищения, когато ти си най-големият прахосник? А какво да се каже за онези висши български държавници, които подписаха смъртта на свой другар при пълно съзнание за неговата невинност? Как да се нарече искането на Държавна сигурност децата да донасят родителите си? Не е ли подло да поощряваш с всички средства борбата за власт, кариеризма, предателството, доносничеството, работолепието, унижението? Как Попов би нарекъл постъпките на разни полковници от Държавна сигурност, които обещават паспорти на младите момичета при условие, че споделят леглата им?... Или как да се категоризират действията на важни партийни ръководители, които от една страна заставят обикновения народ да бълска като роб, а от друга страна пращат децата си и любовниците си да живеят на държавни разноски в чужбина? Или да вземем изкуството. Не е ли подло да лъжеш един нещастен народ, че е щастлив? Да създаваш образи и идеи, които не само че не разкриват действителността, но са предназначени да притъпят съзнанието на читателите? Не е ли подлец онзи народен артист, който създава върху сцената фалшиви образи, изфабрикувани от партийната пропаганда? Не е ли подло да не разрешаваш на хората (под претекст че са малоумни) да четат, гледат или слушат свободно онова, което искат?...

Ето това са някои от най-дебелите координати на обществената подлост, която превръща индивидуалната подлост на обикновения човек едва ли не в самозащита. Мазната усмивка на един портиер ме изпъльва със съжаление, докато мазните усмивки на ония, които махат от трибуната на някоя манифестация — ме изпъльват с отвращение.

Питал ли се е някога Кирил Попов защо дребният човек лъже? Какво го заставя да върши дребни подлости? Какъв е моторът на безчестието му? Ученически Попов декларира, че хората били подлеци от завист. Впрочем това обяснение ме кара да мисля, че той самият принадлежи към привилегированата класа. Но нека му посоча един пример на очевидна подлост. Преди време българските писатели единодушно гласуваха за изгонването от тяхната партийна организация на няколко техни колеги, чието единствено провинение беше желанието да бъдат верни на себе си. Гласуващите бяха убедени, че изключените писатели са напълно невинни. И въпреки това вдигнаха ръце. Там нямаше никаква завист. Никой не завижда на герои, когато ги изправят пред наказателен взвод. Подлостта беше извършена от СТРАХ. И за всеки нормално мислещ гражданин на народната република главният двигател на съвременната родна подлост е СТРАХЪТ.

Страхът да не загубиш това, което имаш, страхът да не пострадат близките ти, страхът да криеш онова, което чувствуваш и мислиш, страхът, че те следят непрекъснато, страхът, че не можеш да разчиташ на закрилата на закони и принципи, страхът да не ти открият грехове в миналото или грешни помисли за бъдещето, страхът да не си в компания случайно на опасни хора, опасни идеи и мисли, страхът да се страхуваш от всичко и може би най-вече от себе си... Цар Страх превива воля и съвест, разтреперва съзнание и колена... и подава ръка на Царица Подлост.

В тази джунгла на потисничество, диктатура и пълно неуважение на отделния човек, съвсем естествено владее законът „всеки има право толкова, колкото е силен“. И затова всички обитатели се стремят да бъдат по-силни, което означава да имат по-голяма власт. В стремежа към получаването на власт и нейното упражняване подлостта намира допълнителна мощна подкрепа. При българските условия власт означава да се налагаш на другите против тяхната воля. Властникът у нас не е избран чрез свободно изразената воля на другите, нито пък е

контролиран от тях, което по принцип го прави подлец. Всеки диктатор по света — ляв или десен, голям или малък — е подлец, защото насилиствено налага своята воля на мнозинството. Ако Попов се огледа около себе си ще види толкова много хора, които използват силата на властта си, за да господствуват над други хора, които нямат тази сила. И от тук стигаме до един от най-популярните изрази на властническата подлост в България — връзките. Какво друго е връзкаджийството у нас, ако не триумф на подлостта? Не е ли подло да отритеш един кандидат за служба, длъжност или университет, за да пробуташ своя? Не е ли подло да въртиш телефоните и пререждаш опашката на обикновените граждани при разпределението на жилища, коли, хранителни продукти и какво ли не? Има ли някакво елементарно човешко достойнство във вечната игра „Ти на мене, аз на тебе“? Мисля, че най-големият подлец в България е „МОЯТ ЧОВЕК“. „Ще се обадя на моя човек, ще опитам с моя човек, моят човек ще оправи играта, моят човек...“ Това е най-баналният речитатив на българското ежедневие днес.

Съгласен съм с Попов, че подлецът е завистлив, че е безочлив, че е страхлив, но всички тези човешки прелести се подхранват най-плодоносно именно от обществената атмосфера у нас, от властта. Първенците на страната са тези, които дават тона на общественото безчестие. Те са тия, които се ограждат с безпринципни хора и методи, защото цялото им поведение е под команда на един-единствен, истеричен инстинкт — да се задържат на постовете си колкото може по-дълго. Те не само не могат да търсят никаква конкуренция от други подлеци, но изпитват безпределна ненавист към всякакви еталони за нравственост и достойнство. Те мразят смъртно всеки честен и достоен гражданин, който се осмели да застане пред тях. Какъв адски натиск се упражнява за превиването на свестни хора, за смазването на личното достойнство, за оцапването на всеки, чиято вътрешна чистота провокира опасни сравнения. Знае ли Попов, че огромната част от клюките, сплетните, подмятанията, клеветите и доносите у нас се разпространяват и виреят по официална държавна линия? Те са необходимост на властта, защото са чудесно средство за прилагане на принципа „разделяй и владей“. А какво да кажем за корупцията като неделима част от обществената подлост?

Накрая искам да кажа на автора от „Литературен фронт“, че подлостта започва най-напред от измяната към себе си, от момента, когато човек даде воля на черни мисли и чувства с оправданието, че всички правят така. Всички подлеци на този свят имат най-убедителни оправдания, едва ли не се представят за жертви на обстоятелствата и върха на тяхната подлост е, че хвърлят вината за собственото си падение върху честните хора.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.